

Карпук А.И. Рентная оценка лесных ресурсов в рыночных условиях

Обоснован ефективний рівень платежів за користування лесними ресурсами на основі рентного підходу. Определены основные факторы, которые влияют на рентную стоимость древесины. На примере Добрянского лесного хозяйства проведена оценка рентных платежей заготовленной древесины.

Ключевые слова: рыночное регулирование, рентная стоимость, лесопользование, лесные ресурсы.

Карпук А.И. Rent evaluation of forest resources in the market conditions

In the article it is justified the effective level of payments for the forest resources use on the basis of rent approach. It is determined the main agents that have influence on rent value of timber. On the example of Dobryanskyi forestry it is conducted an estimate of rent payments of logged timber.

Keywords: market regulation, rent value, forest use, forest resources.

УДК 332.122:338.[43+49+5]

Ст. наук. співроб. Ф.А. Вазинський¹,
канд. екон. наук; доц. П.П. Гаврилко², канд. екон. наук;
викл. М.Ю. Лалакулич², канд. екон. наук

ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ЦІН НА ПОСЛУГИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ СЕЛА

Особливістю соціальної інфраструктури є соціальна значущість послуг. Послуги соціальної інфраструктури села є головним фактором економії не тільки суспільного, але й індивідуального позаробочого часу населення, тобто часу, що витрачається на підвищення кваліфікації, виховання дітей, освіти, культурне дозвілля тощо. Виявлено особливості встановлення цін на послуги соціальної інфраструктури села.

Ключові слова: село, соціальна інфраструктура, ціни, послуги, оподаткування, пільги, підприємства, приватизація, оренда.

Вступ. На сучасному етапі розвитку української економіки одним з основних напрямів регулювання розвитку села є державне регулювання. Подолання проблем низької ефективності аграрної політики, дефіциту коштів у бюджеті країни потребує значного посилення державного впливу на сільські території.

Визнаними вченими у сфері дослідження розвитку сільських територій є І.В. Прокопа, П.Т. Саблук, В.В. Юрчишин та інші науковці-економісти. Актуальні питання, пов'язані з розглядом окремих аспектів досліджуваної проблеми, відображено у працях: О.А. Бугуцького, П.І. Гайдуцького, М.Ф. Кропивка, Е.М. Лібанової, В.М. Нелепа, О.М. Онищенко, О.І. Павлова, Л.О. Шепотько. Проте, незважаючи на посилену увагу науковців до проблем села, недостатньо досліджено питання державного регулювання розвитку сільських територій.

Мета дослідження – виявити особливості встановлення цін на послуги соціальної інфраструктури села.

¹ ІРД НАН України;

² Ужгородський навчальний центр Київського національного торговельно-економічного університету

Виклад основного матеріалу. Продуктом соціальної інфраструктури села є послуги. Ціни на соціальні послуги встановлюють з урахуванням місцевих умов виробництва і кон'юнктури місцевого ринку. Контроль за цінами і їх регулювання здійснюють місцеві органи виконавчої влади. Незамінність деяких послуг соціальної інфраструктури села забезпечує монопольне становище їх на ринку послуг, а це означає, що за відсутності конкуренції підприємства, що надають ці види послуг, можуть диктувати свої ціни, встановлюючи їх на вищому рівні [4].

Якість і культура обслуговування можуть бути визначені споживачем лише після завершення виконання послуги. Встановлення цін на послуги передусім надання і параметри послуг практично не гарантовані споживачу. Частина послуг соціальної інфраструктури може бути виконана в порядку самообслуговування. Якщо процес самообслуговування відбувається у домашніх умовах, то споживач здатний оцінити вартість послуги, яку надає підприємство. Це створює умови для використання у соціальній інфраструктурі села договірних цін на ці види послуг. Оплата матеріалів (запчастин, тканин, будівельних матеріалів й ін.), окремо від оплати робіт із виконання послуги, також впливає на ціну в бік її зниження, оскільки в неї не включена частина матеріальних витрат.

Вплив держави на політику ціноутворення у соціальній сфері зводиться до мінімуму. На державному рівні виникають ускладнення під час ухвалення конкретних рішень про підтримку і регулювання цін на послуги соціальної інфраструктури села. У соціальній сфері використовують аналогічні з іншими галузями економіки методи. Методи прямого регулювання цін реалізуються шляхом встановлення:

- граничних рівнів рентабельності;
- фіксованих цін на послуги деяких галузей соціальної інфраструктури;
- граничних цін на певні види послуг.

Заходами дії на ціни за допомогою непрямого їх регулювання є:

- розробка нормативних і методичних документів, що регламентують склад і структуру витрат, які включаються у собівартість;
- проведення відповідної податкової політики;
- дії на попит населення;
- дія на пропозицію – обсяги виробництва;
- надання пільг підприємствам, які надають соціально важливі послуги.

Одним із методів прямого регулювання цін є встановлення нормативного рівня рентабельності. Встановлення нормативу рентабельності є одним з інструментів непрямого регулювання цін – за допомогою проведення податкової політики, стримуючої зростання цін.

Одним з основних методів регулювання цін на послуги соціальної інфраструктури є оподаткування. Приховування доходів і прибутків глибоко узвичаєно в практику здебільшого приватного підприємництва. Внаслідок цього сільські ради недоотримують значну частину передбачених податків. Об'єктом оподаткування повинна бути конкретна, постійна, доступна для вимірювання і відносно стабільна величина. Прогресивний метод обкладення податком прибутку, як непрямий метод регулювання цін відіграв би важливе

значення у стримуванні темпів зростання цін на послуги соціальної інфраструктури села [2].

Вплив держави на пропозицію послуг (виробництво) є одним з ефективних методів, що забезпечують відповідність попиту і пропозиції, а отже, і встановлення цін на рівні суспільно необхідних витрат праці. Регулювання пропозиції послуг місцеві органи влади можуть здійснювати за допомогою створення комунальних підприємств із надання дефіцитних і соціально важливих видів послуг, а також організації робочих місць на вже діючих підприємствах соціальної інфраструктури. Це приведе до наповнення ринку послугами і розвитку конкуренції.

Комунальне підприємство повинно діяти на таких засадах: купівля устаткування підприємцем не передбачається, основні фонди знаходяться на балансі сільської ради і даються для користування безоплатно; підприємство звільняється від місцевих податків; плата за оренду приміщення з підприємств не стягується. Таким чином, встановлюючи на послуги помірні ціни, вони цим самим зможуть у певних межах диктувати рівень ринкових цін, будучи конкурентами приватних підприємств, які працюють у цій галузі у відповідній сільській громаді.

Місцеві органи влади можуть передусім, або на пільгових умовах, надавати в оренду найвигідніші, з погляду розміщення, приміщення підприємствам тих галузевих груп, пропозиція послуг яких у цьому селі недостатня. Вплив держави на пропозицію товарів і послуг може бути виражений безпосередньо в насиченні ринку імпортованими товарами або товарами з інших територій України, що замінять деякі послуги.

Необхідне введення нового порядку приватизації підприємств соціальної інфраструктури села. У разі приватизації вже діючого підприємства, підприємець зобов'язаний протягом усього часу функціонування підприємства надавати населенню послуги певного профілю, обсяги реалізації яких встановлюють місцеві органи в договорі про приватизацію. Підприємець може займатися, разом із наданням затверджених у договорі послуг, іншими видами діяльності. Це дасть змогу стабілізувати надання послуг соціальної інфраструктури, а отже, підвищити конкуренцію у цій сфері діяльності та сприятиме стабілізації цін на ці послуги, а також підвищенню рівня забезпеченості сільського населення послугами соціальної сфери.

Для залучення підприємців у галузі соціальної інфраструктури села, сільська рада може створити лізингову компанію. Тоді немає необхідності у великих одночасних витратах, які потрібно було б провести у разі придбання підприємцем устаткування, а також проблеми пошуку кредитних ресурсів на позичковому ринку для фінансування закупівель машин та обладнання. Частину витрат, пов'язаних з обслуговуванням обладнання, що здається в оренду (технічне обслуговування, забезпечення запчастинами, ремонт й ін.) несе лізингова компанія [3].

Основним напрямом управління попитом, як методу регулювання цін на послуги соціальної інфраструктури села, є дотації виробникам (дотації за цінами) і споживачам (бідним верствам населення). Крім використання таких

методів регулювання цін, є й інші шляхи, пов'язані з вдосконаленням виробництва, зокрема:

- розширення торгівлі уціненими, комісійними товарами, що дасть змогу змінити попит на послуги прокату, послуги з ремонту техніки, взуття, одягу тощо;
- підвищення якості товарів тривалого користування. Це дасть змогу скоротити попит на ремонтні види послуг (ремонт складної побутової техніки, взуття, одягу);
- підвищення якості ремонтних послуг, що продовжить термін їх експлуатації і знизить попит на відповідні послуги (використання якісних запасних частин із гарантією після ремонту складної побутової техніки та годинників й ін.).

Одним із важливих методів регулювання цін на послуги сільської соціальної інфраструктури є надання пільг підприємствам. Стабілізація виробництва соціальних послуг для села потребує ввести пільгове оподаткування всіх підприємств соціальної інфраструктури і зберегти ці пільги хоча б на першій стадії їх розвитку (2-3 роки) [7].

Висновки. Вплив держави на політику ціноутворення у соціальній інфраструктурі села зводиться до мінімуму. Одним із головних методів регулювання цін на послуги сільської соціальної інфраструктури є надання пільг підприємствам. Програми розвитку і підтримки підприємництва в соціальній сфері села повинні розроблятися в кожному регіоні та селі. Акцент на місцеві умови та характер виробництва і споживання послуг, рівень цін у регіоні чи селі повинен бути зроблений під час вирішення питань, пов'язаних із ціноутворенням та економічним регулюванням у галузях соціальної інфраструктури села (наприклад, розроблення заходів щодо пільгового оподаткування підприємств соціальної інфраструктури, заснування фондів підтримки підприємництва і розвитку конкуренції, створення умов для пільгового кредитування, розроблення механізму дотування кінцевих споживачів й ін.).

Література

1. Вдовиченко М.Х. Соціально-економічний розвиток села / М.Х. Вдовиченко, М.К. Орлатий. – К. : Изд-во "Урожай", 1989. – 152 с.
2. Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів України / М.К. Орлатий, Ю.П. Лебединський, В.М. Вакулєнко та ін. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 112 с.
3. Лізинг в Україні: минуле, сьогодення та перспективи розвитку / Сайт "Лізинг в Україні". – 2008. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.leasing.org.ua/ua/leasing/>.
4. Орлатий М.К. Соціальна сфера села: теорія, методологія та проблеми розвитку / М.К. Орлатий. – К. : Вид-во Ін-ту аграр. економіки УААН, 1997. – 200 с.
5. Прокопа І.В. Соціальна інфраструктура села: формування нового механізму розвитку / І.В. Прокопа; НАН України. – К. : Вид-во Ін-ту економіки, 1996. – 171 с.
6. Прокопишак К.В. Проблеми розвитку соціальної інфраструктури та відродження сіл Карпатського регіону / К.В. Прокопишак. – Львів, 1997. – 175 с.
7. Реформування соціальної сфери села: організаційно-методичні засади / за ред. П.Т. Саблука. – К. : Вид-во ІАЕ УААН, 2000. – 475 с.
8. Орлатий М.К. Соціальна інфраструктура села / М.К. Орлатий, І.В. Прокопа, В.П. Рябоконт та ін. / Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України, Укр. НДІ продуктивності агропром. комплексу. – К., 2003. – 81 с.

Важинський Ф.А., Гаврилко П.П., Лалакулич М.Ю. Особливості установалення цін на услуги соціальної інфраструктури села

Особенностью социальной инфраструктуры является социальная значимость услуг. Услуги социальной инфраструктуры села являются главным фактором экономики не только общественного, но и индивидуального вне рабочего времени населения, то есть времени, которое тратится на повышение квалификации, воспитание детей, образование, культурный досуг и так далее. Обнаружены особенности установления цен на услуги социальной инфраструктуры села.

Ключевые слова: село, социальная инфраструктура, цены, услуги, налогообложение, льготы, предприятия, приватизация, аренда.

Vazhynskiy F.A., Gavrylko P.P., Lalakulych M.Yu. Features of establishment of prices on services of social infrastructure of village

The feature of social infrastructure is social meaningfulness of services. Services of social infrastructure of village are the main factor of economy of not only public but also individual overtime of population, that to time, which is outlaid on in-plant training, educations of children, education, cultural leisure et cetera. The features of establishment of prices on services of social infrastructure of village found out in the article.

Keywords: village, social infrastructure, prices, services, taxations, privileges, enterprises, privatization, lease.

УДК 334.722.8:658.147

Здобувач І.В. Гомонай¹ – Львівська КА

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Окреслено економічну сутність інвестицій з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду розвитку інвестиційного процесу в сучасних умовах. Здійснено аналіз основних етапів та чинників впливу на розвиток банківської інвестиційної діяльності в Україні. Висвітлено завдання формування інвестиційного капіталу банків та основні стимулятивні чинники, що активізують банківське інвестування.

Ключові слова: банківське інвестування, чинники та етапи банківського інвестування в Україні, кредитні інструменти інвестування.

Постановка проблеми. Створення належних умов для здійснення банками інвестиційної діяльності залежить як від власної політики окремого банку, так і від сприятливого інституційно-правового середовища. Головними компонентами інституційно-правового середовища банківського інвестування є: банківське законодавство; фінансово-банківська інфраструктура; розмірна структура банківської системи (залежно від розмірів діяльності); банківські об'єднання; ринок цінних паперів; інвестиційний клімат; інвестиційне партнерство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку інвестиційної діяльності, її специфіки досліджують як вітчизняні, так і зарубіжні вчені-економісти: О.В. Батура, О.Д. Вовчак, М.П. Денисенко, О.В. Дзюблюк, Б.Л. Луців, А.М. Мороз, А.А. Пересада, С.К. Реверчук, М.І. Савлук, В.М. Усоскін та інші. Теоретичні та практичні аспекти інвестування висвітлено в наукових працях вітчизняних вчених-економістів Г.І. Башнянина, О.В. Васюренка, А.С. Гальчинського, В.М. Гейця, Б.В. Губського, М.П. Денисенка, В.Д. Лагутіна, І.Р. Михасюка, В.І. Міщенко, С.В. Мочерного,

С.К. Реверчука, П.С. Рогожина, В.Я. Шевчука та ін. Вагомим внеском у розробку цієї проблематики стали праці зарубіжних вчених Г. Александера, Л. Дж. Гітмана, Дж.М. Кейнса, О.В. Мертенса, Г. Марковіца, П. Роуза, Д. Сінкі, Е. Гелферта та інших.

Сьогодні актуальним є з'ясування механізмів стимулювання розвитку банківських інвестицій та взаємозалежності банківської інвестиційної діяльності від використання різних типів інструментів інвестування та підтримки такої діяльності банку на сучасному етапі.

Мета дослідження. Метою роботи – поглиблене дослідження економічної сутності інвестицій, з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду розвитку інвестиційного процесу в сучасних умовах; аналіз основних етапів та чинників впливу на розвиток банківської інвестиційної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Комплексна оцінка сучасного стану банківського інвестування передбачає дослідження специфіки та взаємозалежності банківської інвестиційної діяльності від структурних чинників розвитку економіки і виявленні на цій основі сучасних принципів та напрямів банківського інвестування, його тенденцій з метою врахування їх при визначенні напрямів активізації банківської інвестиційної діяльності в Україні. Важливим чинником банківської інвестиційної діяльності є наявність ресурсної бази, одночасне підвищення капіталізації банків, оскільки саме достатній обсяг власного капіталу забезпечує активну та прибуткову діяльність банку на ринку фінансових послуг, зокрема у сфері інвестування.

На відміну від корпоративного інвестування, специфіка банківської інвестиційної діяльності зумовлюється значною мірою характером і обсягом сформованої ресурсної бази. Здійснення банківських інвестицій можливе в межах наявних інвестиційних ресурсів. Досліджено, що як інвестиційні ресурси можуть використовуватись власний капітал та грошові ресурси, залучені банком на довготерміновій основі від юридичних і фізичних осіб. В економічній літературі трапляється також поділ ресурсної бази банків на власний, залучений та позичений капітал [1, с. 39; 2, с. 18; 3, с. 61].

Аналіз ресурсних можливостей банків доводить, що ресурсна база банків є недостатньо стабільною та досить ризиковою. Частка капіталу у пасивах є малою і на 01.01.2001 р. становила 17,5 %, тоді як зобов'язання банку – 82,5 %. За 2002-2005 рр. частка зобов'язань банку ще зросла і на 01.01.2006 р. становить 88,2 %, а власний капітал – лише 11,8 %. За 2006 р. це співвідношення майже не змінилося (табл. 1).

Табл. 1. Динаміка обсягів та частки капіталу у пасивах банків України за 2001-2006 рр.*

Показники	01.01.2001		01.01.2005		01.01.2006		01.09.2006	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Пасиви	37128,9	100	134348	100	213878	100	259765	100
Зобов'язання	30622,1	82,5	115926	86,3	188427	88,2	228884	88,1
Капітал банку	5878	17,5	12882	13,7	25451	11,8	30881	11,9

* Джерело: // Вісник Національного банку України : журнал. – 2006. – № 10.

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Башнянин, д-р. екон. наук